

Agenda raadsinformatiebijeenkomst gemeente Bergen

1. Introductie
2. Plan van aanpak
3. Terugblik klankbordgroepen juli 2023
4. Onderzoeksmethode en onderzoeksbureau Springco
5. Terugblik klankbordgroepen oktober 2023
6. Samenwerking Provincie Noord-Holland
7. Voortgang uitwerking

Vitale Kernen

Plan van aanpak

Terugblik klankbordgroepen juli en oktober/november 2023

Op basis van verschillende thema's

Bespreken van ervaringen aan de hand van zes thema's:

1. Sociaal, vitaal en klaar voor de toekomst
2. De Leefomgeving
3. Zorg
4. Economie en Toerisme
5. Wonen
6. Mobiliteit

Leefbaarheid

Vanuit de klankbordgroepen

- Voorzieningen vormen niet het vraagstuk.
- Wonen: dorp zit op slot: ouderen/ jongeren kunnen niet verhuizen/ doorstromen. Dit leidt tot:
  - 1) woningen sluiten niet aan op de behoefte (o.a. zelfstandig kunnen blijven wonen) en...
  - 2) grotere woningen voor (startende) gezinnen komen niet vrij, waardoor m2 woonruimte inefficiënt wordt gebruikt, wat leidt tot:
  - 3) grotere druk op de woningmarkt.
- Bouwprogramma's matchen niet met de opgave (vb Egmond aan den Hoef). Het beeld van de mismatch wordt door de bewoners gedeeld.
- Flankerend beleid:
  - Discussie over nut van inzet van deze instrumenten.
- Specifieke issues:
  - Dorpshuis Egmond aan den Hoef
  - Fiets infrastructuur Egmond aan den Hoef
  - Bankjes voor jeu des boulesbaan in Groet

Leefbaarheid Egmond-Binnen, Egmond aan den Hoef en Groet

Onderzoeksvraag

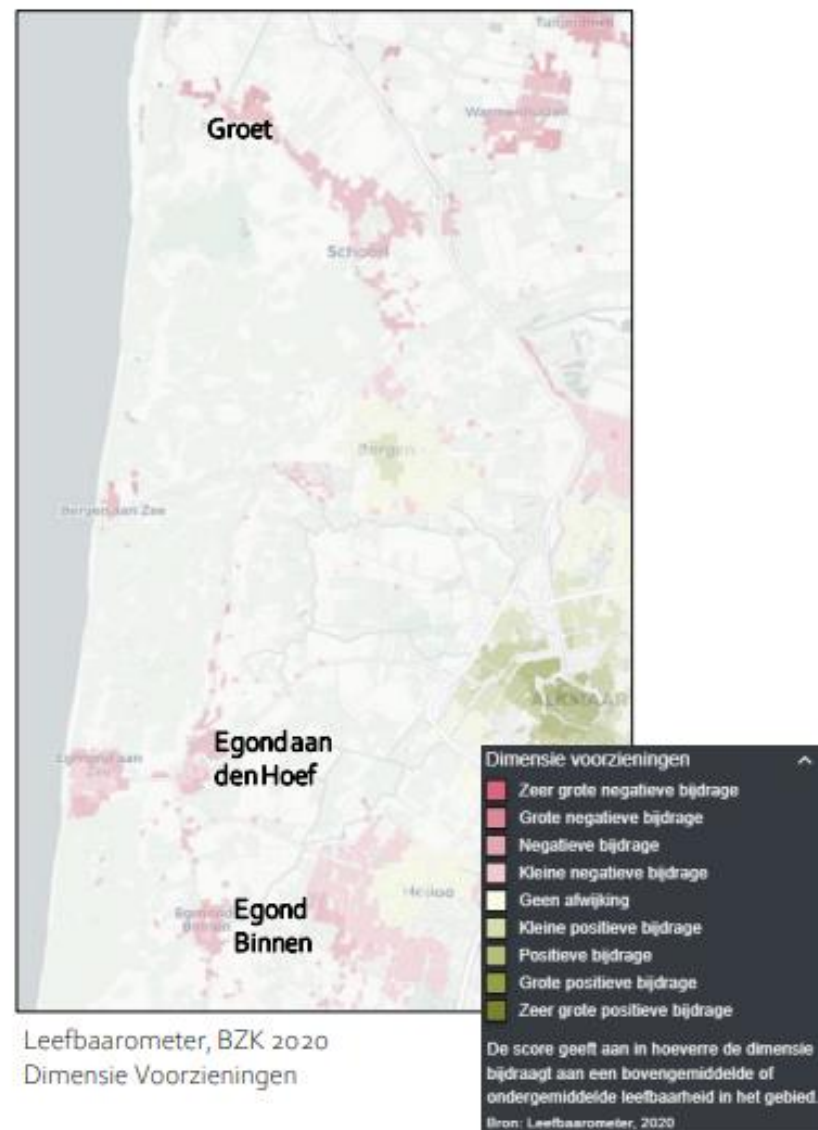
In de gemeente Bergen wordt gezocht naar mogelijkheden om de leefbaarheid in de dorpen op peil te houden. Door een sterke vergrijzing krimpen de inwoneraantallen en neemt met name het aantal jongere inwoners af. Deze krimp zorgt er mede voor dat de leefbaarheid in de kleinere dorpen onder druk komt te staan.

Gemeente en provincie gaan samen aan de slag met de vraag hoe de leefbaarheid in Egmond-Binnen, Egmond aan den Hoef en Groet kan worden versterkt. Het doel is om per kern in nauwe samenwerking met bewoners een leefbaarheidsagenda op te stellen gericht op het versterken van de sociale basis van de dorpen. Uiteindelijk moet dit leiden tot een afwegingskader, waarin verschillende maatregelen, waaronder woningbouw, kunnen worden beoordeeld. Hiervoor is een brede inventarisatie nodig van de redenen waarom de leefbaarheid onder druk staat en de maatregelen die kunnen bijdragen aan het vergroten van deze leefbaarheid. Het is van belang om ook de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen en woningen in omliggende dorpen mee te nemen.

Ons is de vraag gesteld om de beschikbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen voor de inwoners van deze kernen in beeld te brengen, te onderzoeken welke relatie er bestaat met de bevolkingsstructuur en welke bijdrage woningbouw kan leveren aan versterken van de leefbaarheid van de kernen.

Om antwoord te kunnen geven op deze vraag, richten wij ons daarbij op de volgende deelvragen:

1. Hoe laten de kernen zich qua bevolking typeren?
2. Wat is het huidige (maatschappelijke en commerciële) voorzieningenniveau in de kernen en hun omgeving?
3. Is de beschikbaarheid van deze voorzieningen (in de kernen zelf en in de omgeving) voor de inwoners van de kernen voldoende?
4. Welke voorzieningen moeten minimaal aanwezig zijn voor een leefbare kern?
5. Welke basis voor mantelzorg en vrijwilligers is in de kernen aanwezig?
6. Welke woningvraag wordt vanuit de bevolking in de kernen uitgeoefend en welke doelgroepen kunnen wel/niet worden bediend?
7. Welke mogelijkheden zijn er om met doorstroming te komen tot een betere benutting van de woningvoorraad?

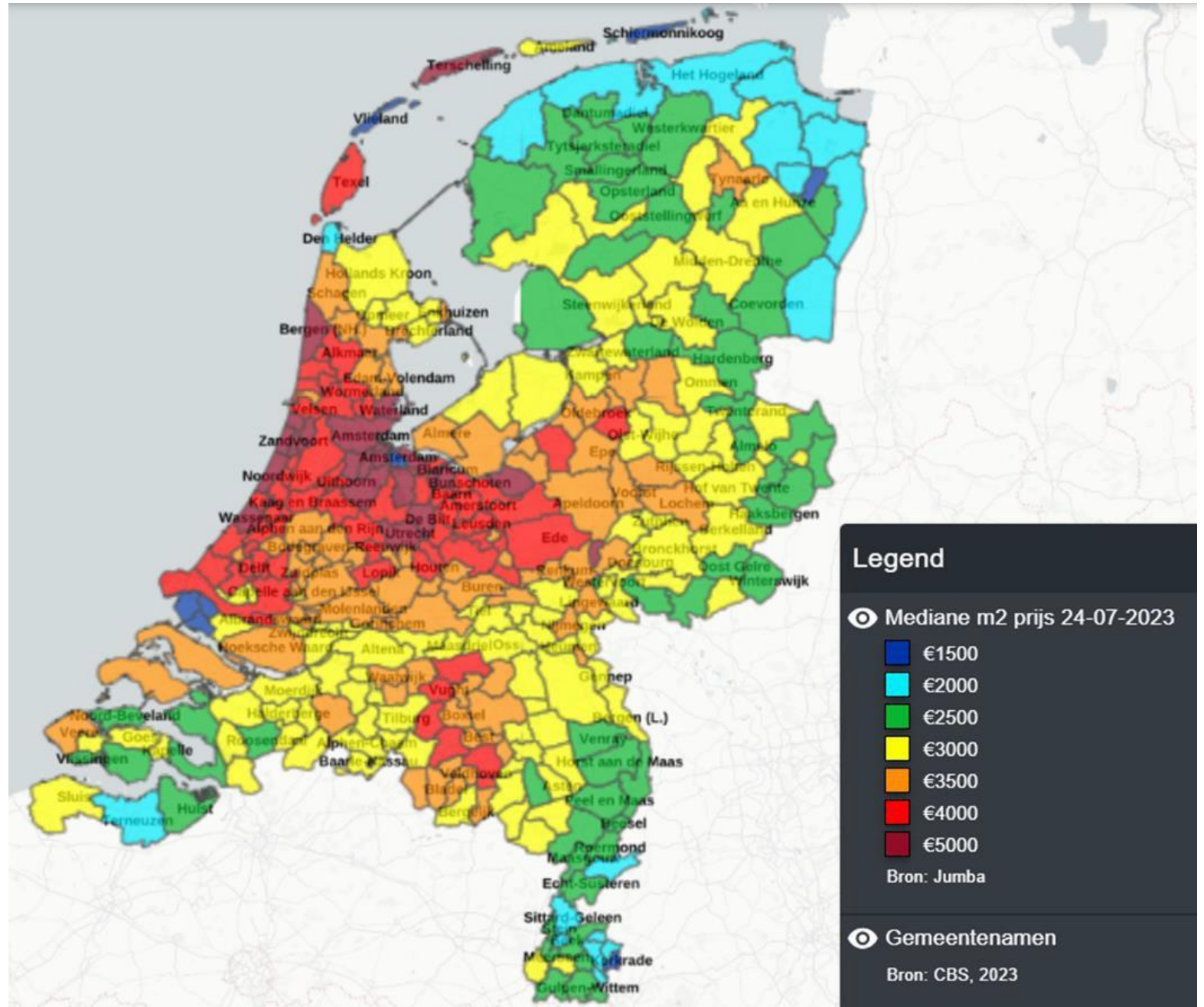

Context

Context

Een van de duurste plekken van Nederland

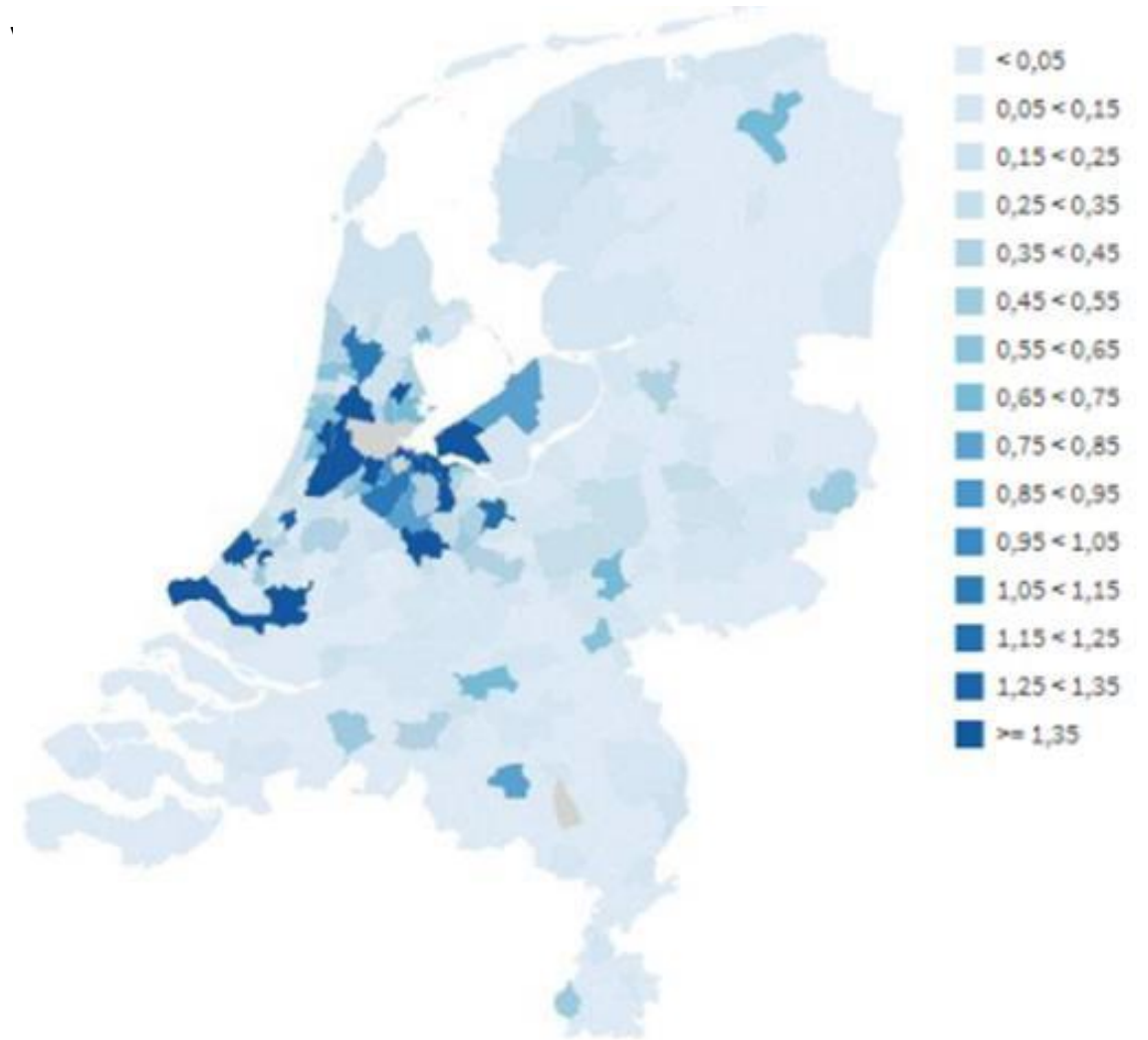
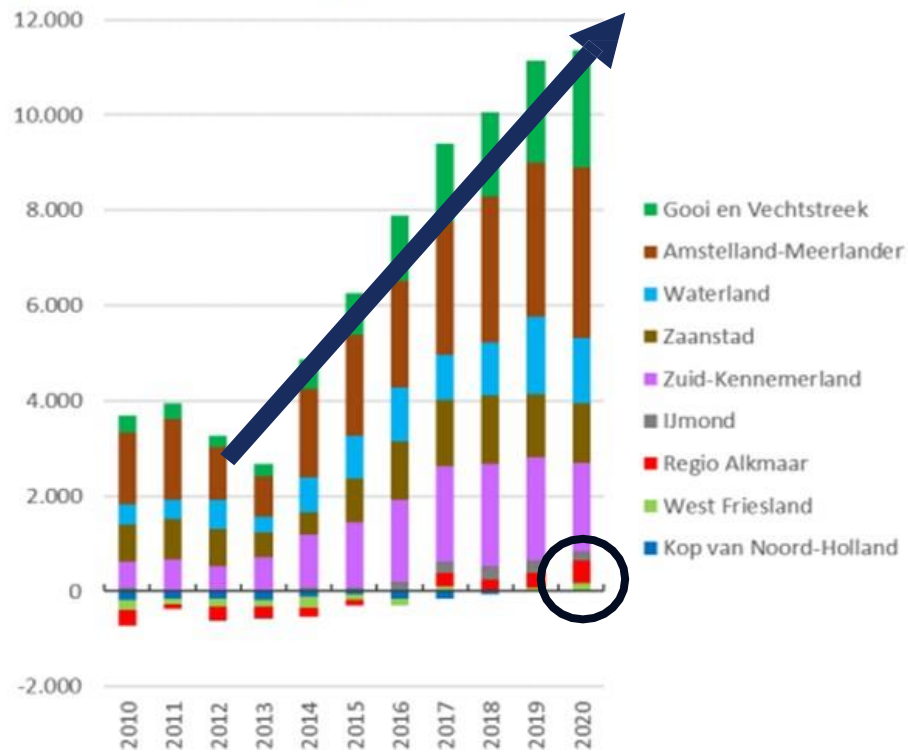

Context

Druk van binnen en van buiten: de vraag zwermt uit vanaf Amsterdam

De druk op de randstedelijke woningmarkt leidt tot het uitzwermen van de vraag. De kaart toont de vertrekkers uit Amsterdam in 2019.

Figuur 3.11: Binnenlands migratiesaldo met Amsterdam

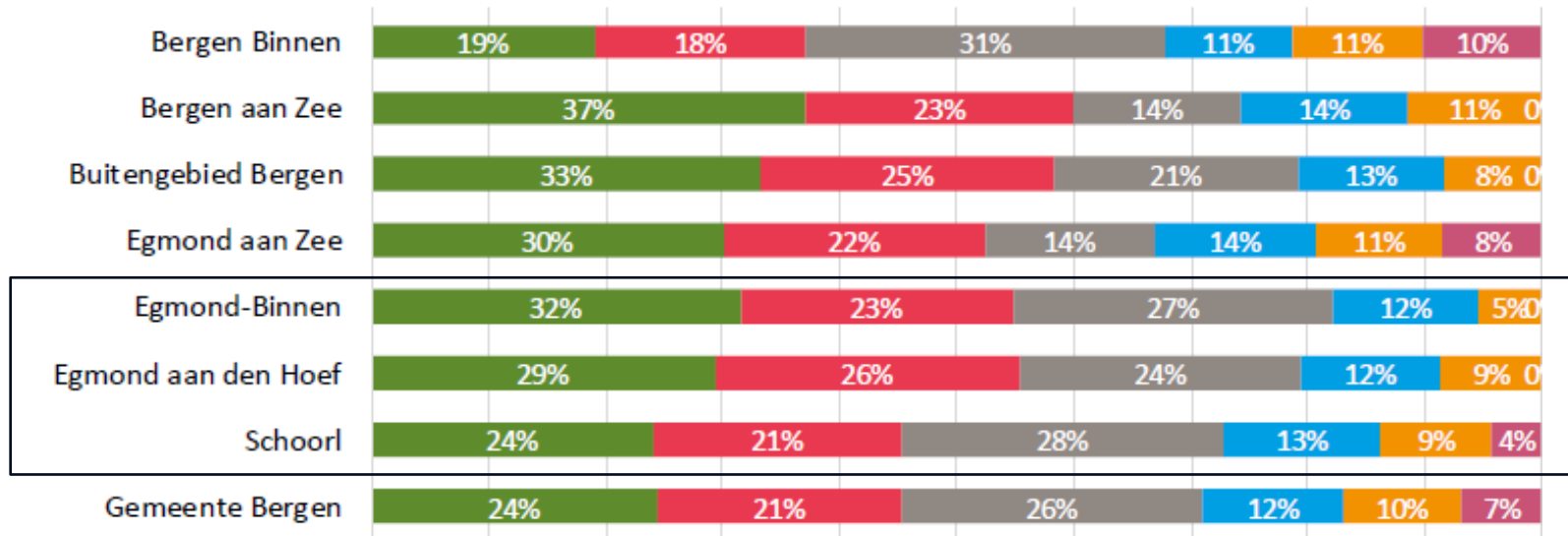

Context

Woningbehoefte | Companen 2021

In Egmond-Binnen en Egmond aan den Hoef verhoudingsgewijs hoge instroom van kleine jonge huishoudens. Aandeel empty nesters en senioren is laag.

Figuur 2.6: Gemeente Bergen. Vestigers naar huishoudenstype per wijk, 2009 - 2019 (huishoudens)

■ 1-2 phh tot 35 jaar

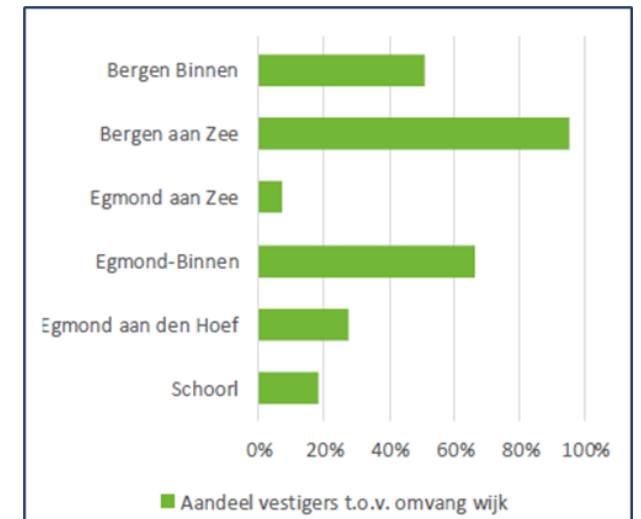
■ gezin

■ 1-2 phh tussen de 65 en 75 jaar

■ 1-2 phh tussen de 35 en 55 jaar

■ 1-2 phh tussen de 55 en 65 jaar

■ 1-2 phh ouder dan 75 jaar

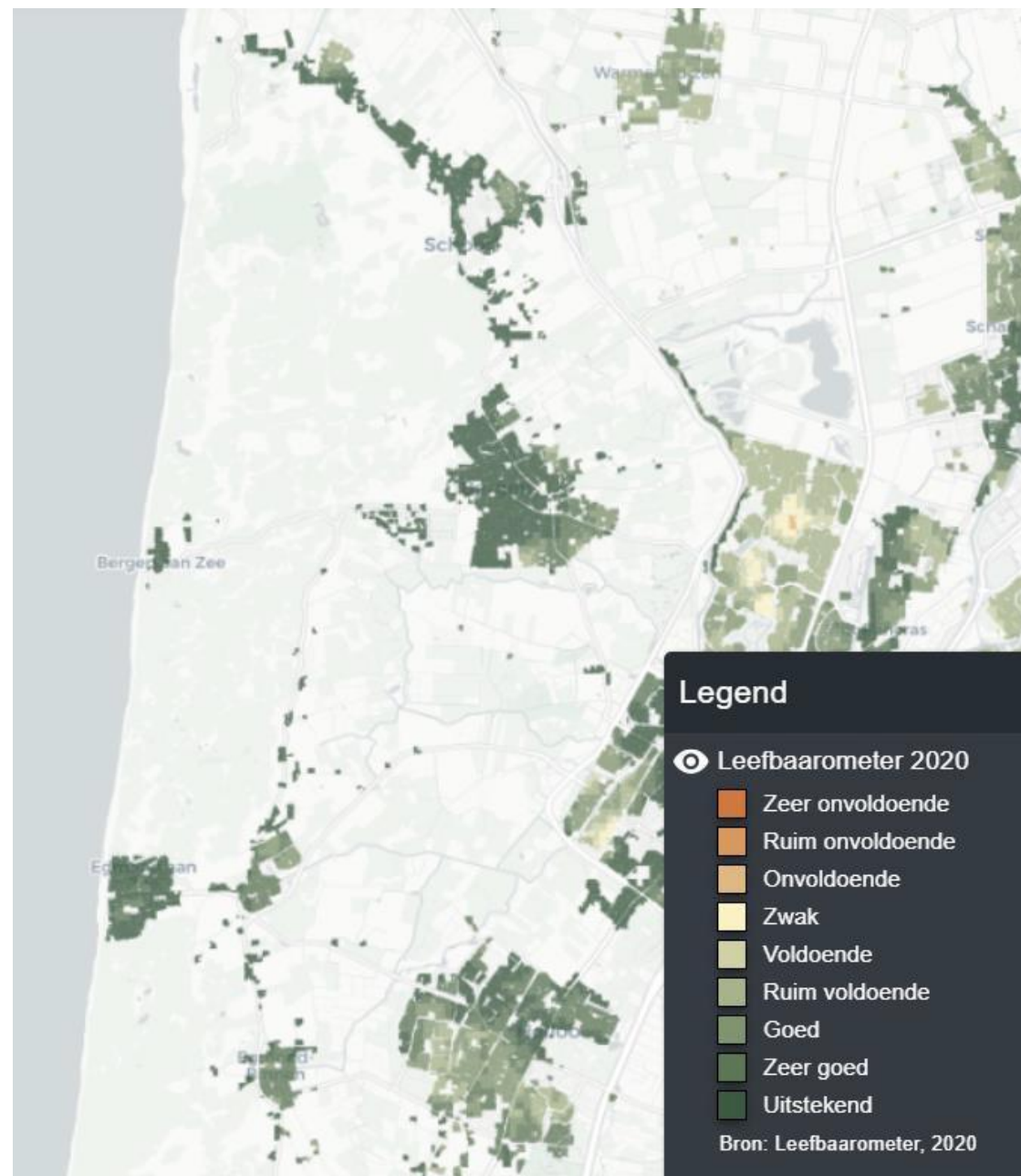

Leefbaarheid

Leefbaarheid

Leefbaarometer

Leefbaarheid

Voorzienen in de drie kernen kleuren rood

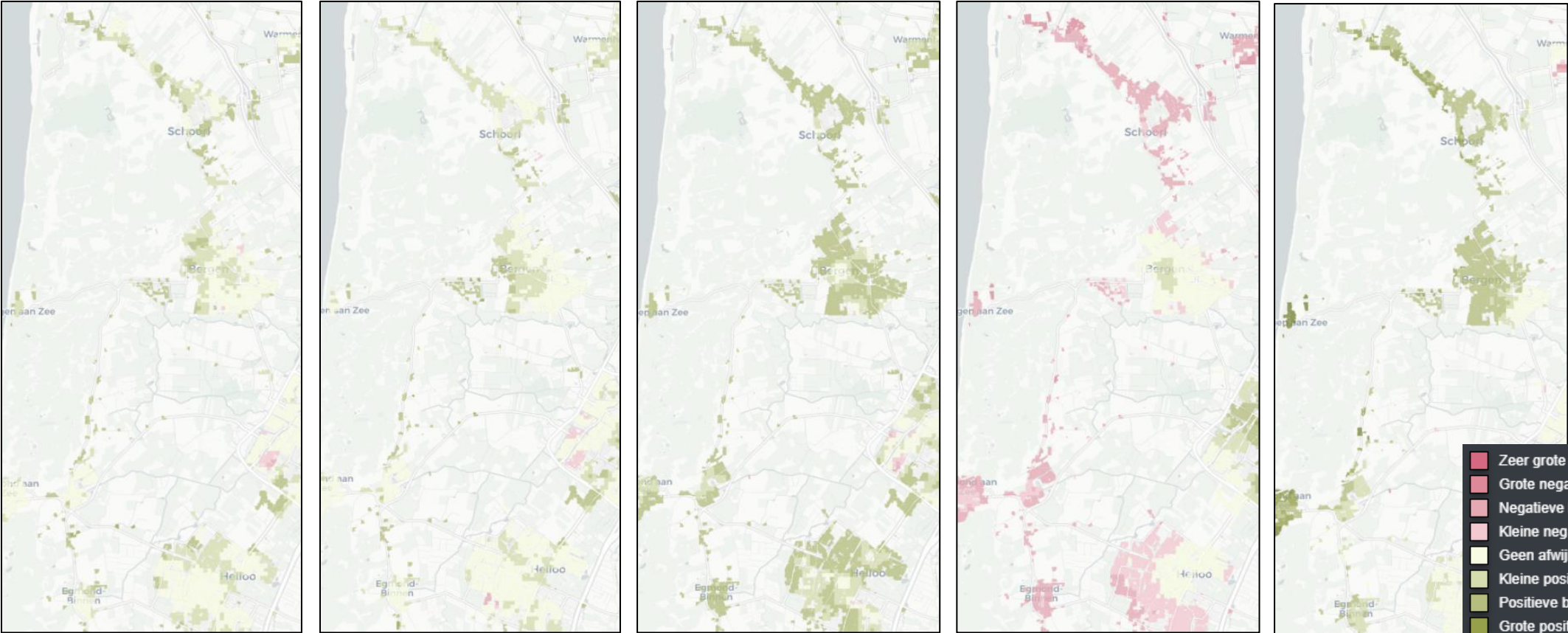
Sociale samenhang

Woningen

Overlast & onveiligheid

Voorzienen

Fysieke omgeving

- Zeer grote negatieve bijdrage
- Grote negatieve bijdrage
- Negatieve bijdrage
- Kleine negatieve bijdrage
- Geen afwijking
- Kleine positieve bijdrage
- Positieve bijdrage
- Grote positieve bijdrage
- Zeer grote positieve bijdrage

Voorzieningen

Voorzieningen

Referenties

Om het voorzieningenniveau* van de dorpskernen inzichtelijk te maken is een statistische look-a-like analyse uitgevoerd op basis van referentiebuurten. Het doel hiervan is om een realistische vergelijking te kunnen maken met andere gebieden die een hogere leefbaarheid hebben, maar vergelijkbaar zijn op het gebied van:

Eigenschappen

1. Het aantal kernen
2. Omvang / aantal inwoners
3. Ligging
4. Huishoudens
  - Samenstelling
  - Inkomens
  - Opleidingsniveau
5. Woonmilieus
6. Functieverdeling
  - Wonen
  - Werken
  - Vrije tijd
7. Woning
  - Bouwjaar
  - Woonsegment
8. Woonomgeving
  - Hoeveelheid grijs/groen/blauw
  - Leefbaarheidsscore

Referentiebuurten

Groet	Egmond-Binnen	Egmond aan de Hoef
Huisduinen	Waarland (woonkern)	Monnickendam
Waarland (woonkern)	De Rijp	De Rijp
De Rijp	Monnickendam	Broek in Waterland
Schermerhorn	Schermerhorn	Wijdenes
Monnickendam	Broek op Langedijk (kern)	Oud-Loosdrecht

Voorzieningen

Categorieën

Dienstverlening

- Maak en ambacht
- Persoonlijke verzorging
- Reparatie en handel

Horeca

- Avondhoreca
- Daghoreca
- Fastfood

Kunst en cultuur

- Bibliotheek
- Buurthuis
- Cultuurhuis
- Expositieruimte en atelier
- Muziek
- Religie

Onderwijs

- Kinderopvang
- Primair onderwijs
- Speciaal onderwijs

Retail

- Dagelijks
- Grote retail
- Huis en tuin
- Kleding
- Niet-dagelijks
- Sport en outdoor
- Supermarkt

Indoor sport

- Sporthal/sportzaal/gymzaal
- Sportschool

Outdoor sport

- Sportvelden

Zorg

- Apotheek
- Fysiotherapie
- GGZ en psycholoog
- Huisartsenpraktijk
- Tandartsenpraktijk
- Wijkverpleging

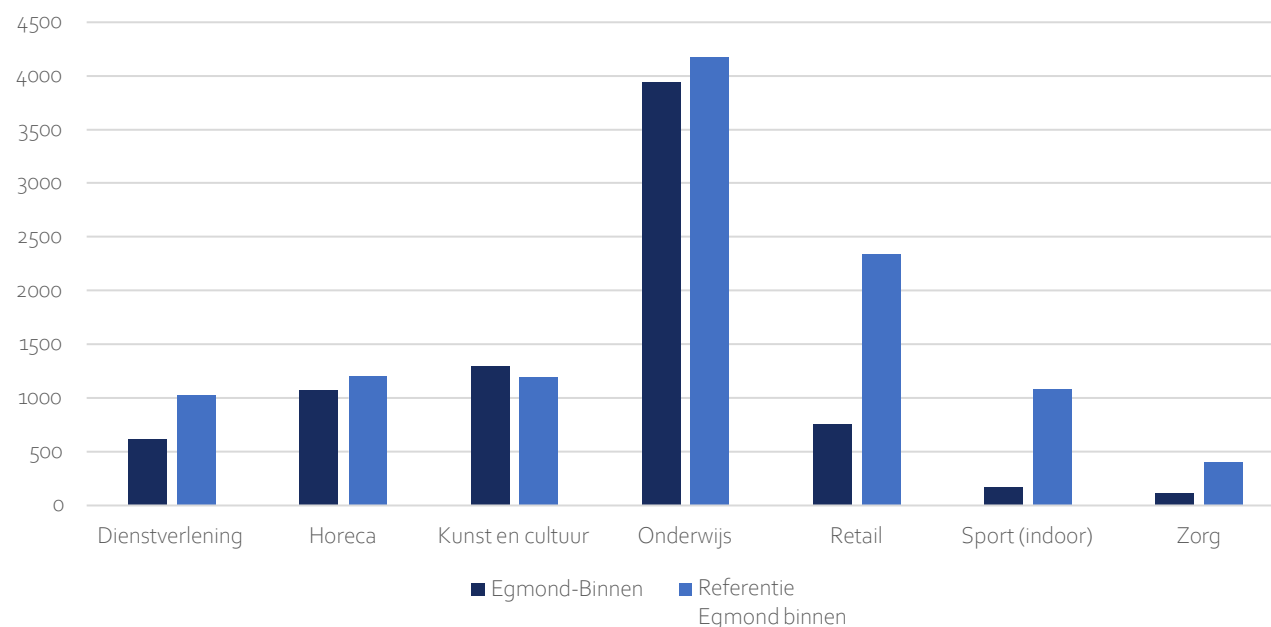

Voorzieningen in Egmond-Binnen en referentiebuurten

In vergelijking tot referentiebuurten Waarland (woonkern), De Rijk, Monnickendam, Schermerhorn, Broek op Langedijk (kern) zijn de volgende overeenkomsten en verschillen zichtbaar geworden:

- Dienstverlening: de referentiebuurten scoren hoger dan Egmond-Binnen m.b.t. m²'s dienstverlening.
- Horeca: Egmond-Binnen heeft >100m² per 1000 woningen minder horeca-aanbod.
- Kunst en cultuur: op het gebied van kunst en cultuur scoort Egmond-Binnen licht hoger. De aanwezigheid van de abdij is in het resultaat gecorrigeerd.
- Onderwijs: de referentiebuurten hebben gemiddeld ca. 240m² onderwijs per 1000 kinderen meer.
- Retail: Egmond-Binnen heeft verhoudingsgewijs weinig retailaanbod.
- Sport: Egmond-Binnen heeft vergeleken met de referenties weinig indoor sport voorzieningen. Wel zitten er 2 voetbalvelden en een tennisclub.
- Zorg: er zijn weinig zorgvoorzieningen t.o.v. de referenties.

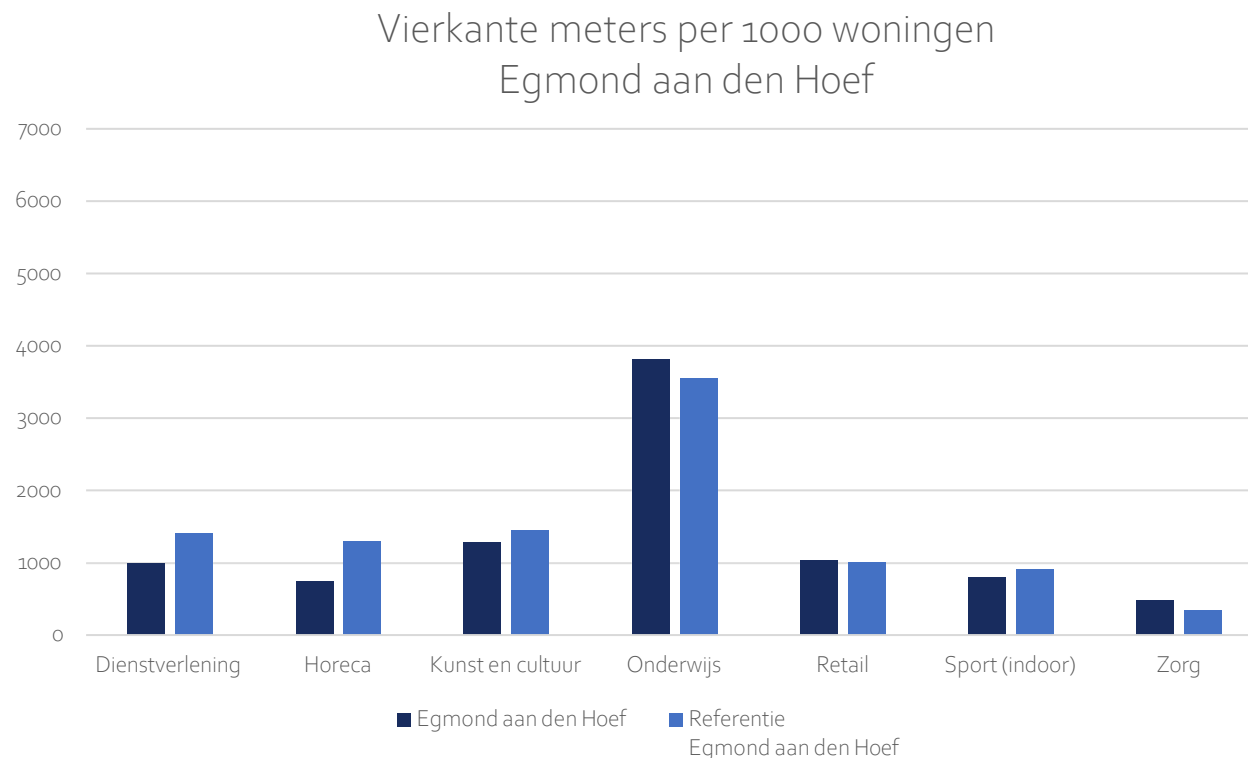
Vierkante meters per 1000 woningen
Egmond-Binnen

Voorzieningen in Egmond aan den Hoef en referentiebuurten

In vergelijking tot referentiebuurten Monnickendam, De Rijp, Broek in Waterland, Wijdenes en Oud-Loosdrecht zijn de volgende overeenkomsten en verschillen zichtbaar geworden:

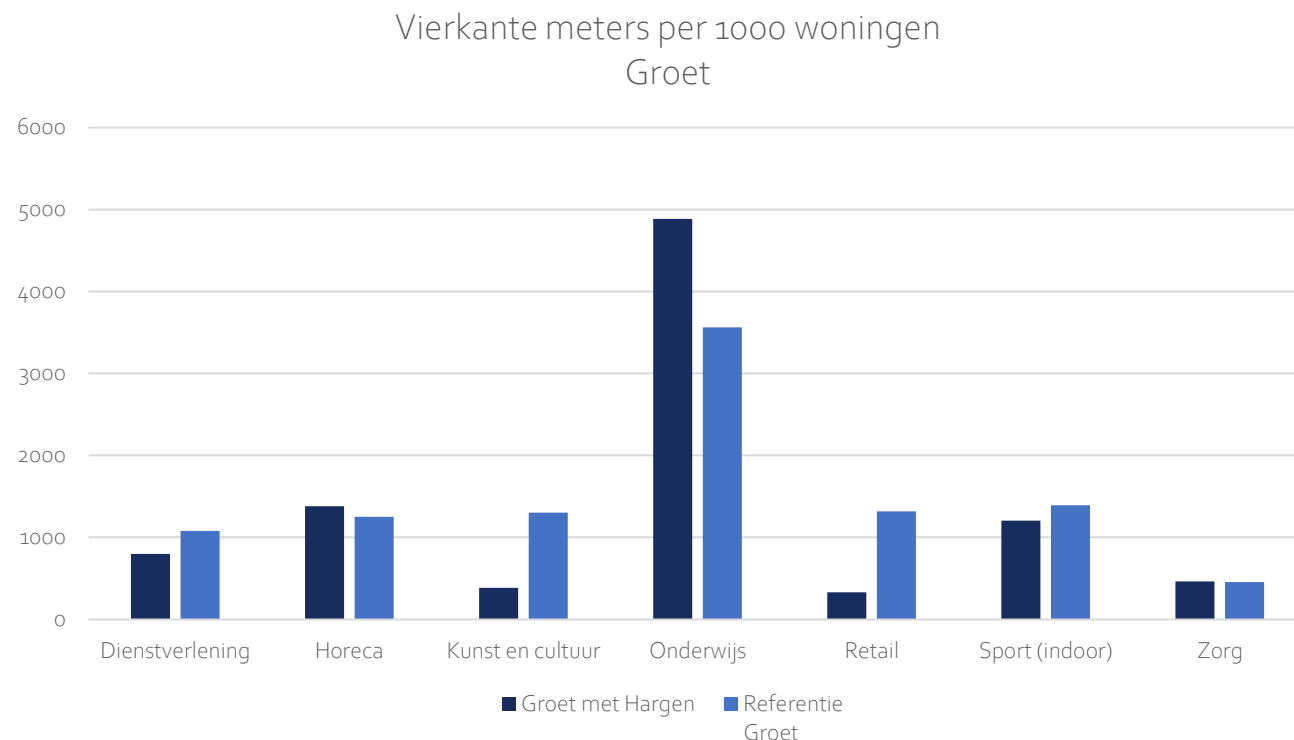
- Dienstverlening: Egmond a/d Hoef scoort lager m.b.t. dienstverlening.
- Horeca: het horeca-aanbod ligt lager dan het gemiddelde van de referentiebuurten.
- Kunst en cultuur: het verschil in aanbod kunst en cultuur is ca. 13% lager.
- Onderwijs: Egmond a/d Hoef heeft een vergelijkbaar aanbod onderwijs, maar wel hoger dan de referenties.
- Retail: op het gebied van retail is het verschil niet groot, maar scoort Egmond a/d Hoef licht hoger.
- Sport: De indoor sportvoorzieningen in Egmond aan den Hoef zijn vergelijkbaar met die van de referenties. Ook zit er een tennisclub.
- Zorg: er zijn meer zorgvoorzieningen aanwezig in Egmond a/d Hoef dan in de referentiebuurten.

Voorzieningen in Groet en referentiebuurten

In vergelijking tot referentiebuurten Huisduinen, Waarland (woonkern), De Rijp, Schermerhorn en Monnickendam zijn de volgende overeenkomsten en verschillen zichtbaar geworden:

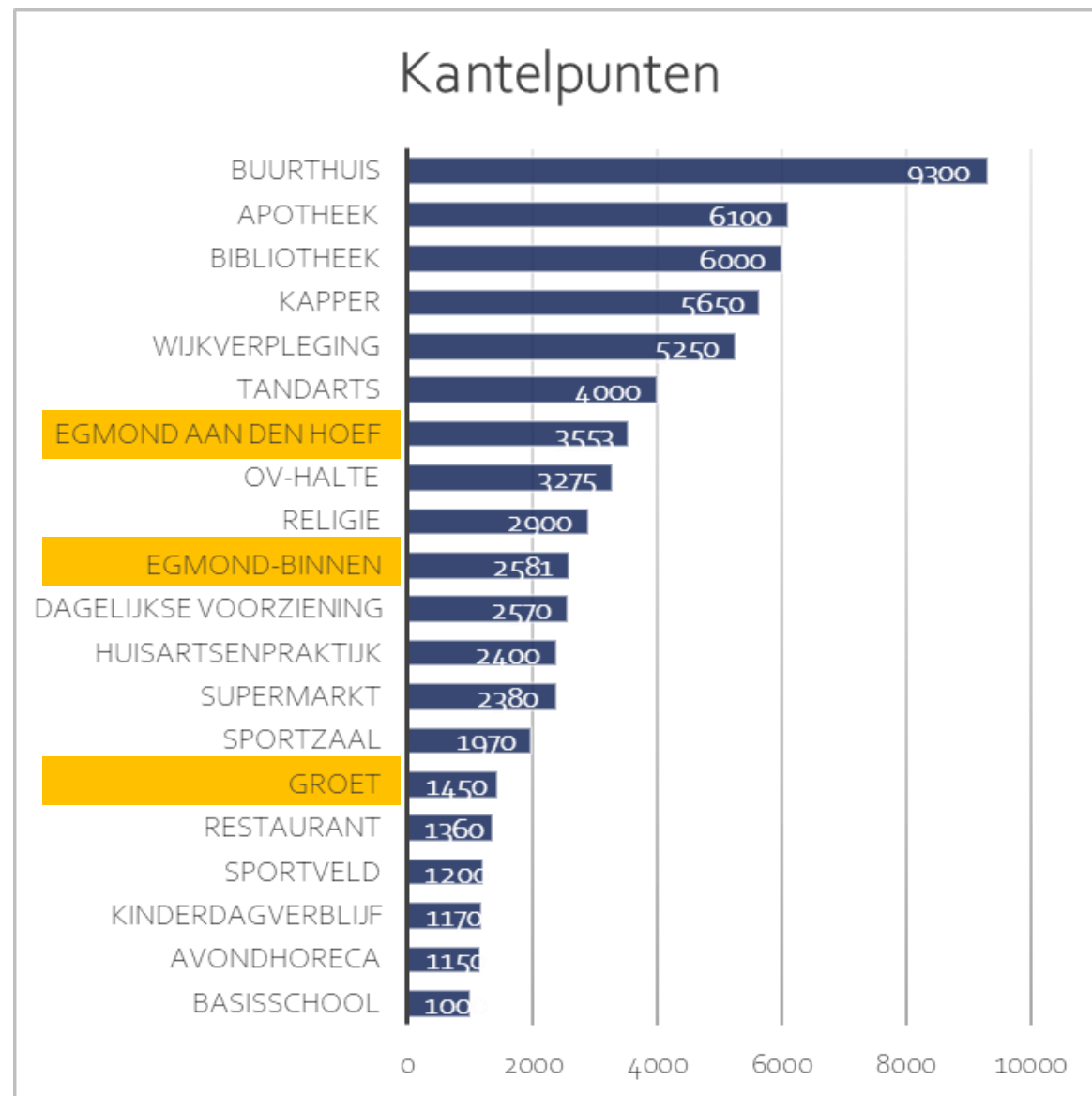
- Dienstverlening: Groet scoort ca. 35% lager in aanbod dienstverlening.
- Horeca: op het gebied van horeca is er bijna 10% meer horeca aanwezig in Groet.
- Kunst en cultuur: er is minder aanbod van m² kunst en cultuur in Groet in vergelijking tot de referenties. Daarentegen wonen in Groet veel kunstenaars.
- Onderwijs: er is meer dan 1000 m² meer aan onderwijsvoorzieningen per 1000 kinderen in Groet.
- Retail: de referentiebuurten hebben ca. 2,5x meer m²'s retailaanbod dan Groet.
- Sport: Groet heeft een gymzaal en sportvelden.
- Zorg: Groet heeft een vergelijkbare hoeveelheid zorgvoorzieningen in vergelijking tot de referentiebuurten.

Door de klankbordgroep is aangegeven dat Groet in combinatie met Schoorl zou moeten worden beschouwd. In deze tabel zijn alleen de voorzieningen in Groet weergegeven en vergeleken met de referenties.

Voorzieningen

Kantelpunten

Voorzieningen

Welke voorzieningen zijn belangrijk voor een dorp?

Leefbaarheid is subjectief. Het verdwijnen van voorzieningen hoeft niet direct te leiden tot een afname van de leefbaarheid. Uit de literatuur komen de volgende vereisten naar voren:

- Een plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten
- Sociale verbanden
- Minimumpakket voorzieningen: basisschool, huisarts, buurthuis, supermarkt, ov en sportvoorzieningen

Voorziening/Kern	Groet	Egmond-Binnen	Egmond aan de Hoef
Basisschool	+	+	+
Huisarts	+	+	+
Buurthuis	+	+	+
Supermarkt	+	+	+
OV	+	+	+
Sportvoorziening	+	+	+

Conclusies en aanbevelingen

Conclusies en aanbevelingen

1. Leefbaarheid is hoog. Voorzieningen zijn passend bij de grootte van de kern. Er lijkt (nog) geen dreiging van verlies aan voorzieningen, die de leefbaarheid bedreigen. Er zijn wel voorzieningen, die significant lager scoren dan de vergelijkbare referenties:
  1. Egmond-Binnen: dienstverlening, retail, sport en zorg
  2. Egmond aan den Hoef: dienstverlening en horeca
  3. Groet: dienstverlening, kunst/ cultuur en retail. In de klankbordgroep is erop gewezen dat de voorzieningen in combinatie met Schoorl zouden moeten worden beoordeeld. Er wordt geen tekort aan voorzieningen ervaren.
2. Er is instroom van jongere huishoudens en gezinnen.
3. Bevolkingsprognose is positief. Maar deze moet wel worden geacommodeerd.
4. De kernen zitten op slot a.g.v. woningprijs en samenstelling woningvoorraad. Eigen bevolking (ouderen, starters) kan nu niet doorstromen. Doorstroming leidt tot een betere benutting van m² gebouwde woonruimte.
5. Anno 2023 is er een tekort aan specifieke woningen (goedkoper, appartement/ grondgebonden voor ouderen) in de drie kernen. Deze mismatch loopt in de komende jaren verder op.
7. Locatiecapaciteit en programma's zijn (nog) niet afgestemd op deze opgave.
8. Inzet flankerend beleid (zoals realiseren van goedkopere koopwoningen door middel van bv huur-koop, koopgarant, scheiding woning-grond en kernbinding bij toewijzing vraagt om nadere afwegingen in relatie tot de herziening van de huisvestingswet).

Samenwerking met provincie Noord-Holland

1. Permanent aanwezig in de projectgroep.
2. Uitwerkingen gezamenlijk ambtelijk overleg:
  - Gaan mee in de voorlopige analyse.
  - De conclusie van belang. Er is een fikse mismatch tussen wat de woningvoorraad nu is en waar de behoefte ligt. Daarover moet het gesprek gaan.
  - Zijn benieuwd naar de scenario's maar de contacten zijn warm.

Hoe nu verder?

Verwacht: kwantitatieve en kwalitatieve woningmarkt + scenario's

1. Hoe ontwikkelt de demografie zich bij een gelijkblijvend woningaanbod?
2. Hoe ontwikkelt de demografie zich bij een veranderend woningaanbod...
  - a) Bij toename van x-aantal over een bepaalde periode?
  - b) Bij toename van x-aantal bij een bepaalde fasering?
  - c) Bij toename van x-aantal bij bepaalde woning categorieën?
3. Hoe is de huidige woningvoorraad en wat is de relatie van de woningvoorraad tot de demografie?
4. Kunnen we effecten op de demografie bij ingrepen in de woningvoorraad (voor langere periode) inzichtelijk maken?
5. Hoe zijn de verhuisbewegingen?
6. Hoe is de doorstroming?
7. Bereikbaarheid vrijkomende woningen voor "eigen inwoners"?

Verwacht: leefbaarheidsagenda's per kern

Op basis van de conclusies en aanbevelingen stellen we per kern een leefbaarheidsagenda op, met de volgende onderdelen:

Nabije toekomst:

- concrete acties (gemeente Bergen in lead).
- concrete acties (Provincie Noord-Holland in lead).
- inzet klankbordgroepen en raad

Plancapaciteit en woningbouwbehoefte:

- behoefte ja/nee?
- plancapaciteit/woningbouwprogramma toereikend ja/nee?
- overleg PNH landelijk gebied/BPL?

Lange termijn 2050:

- behoefte aan kleine kernen visie Bergen?

Planning

Planning

1. Eind november 2023: Bestuurlijk overleg;
2. November 2023 - januari 2024: opstellen conceptleefbaarheidsagenda's;
3. Januari 2024: derde ronde klankbordgroepen;
4. Februari 2024: voorleggen aan college;
5. Eind februari: voorleggen raad.